

การเลี้ยงหอยนางรม

จัดทำโดย : นิพนธ์ ศิริพันธ์ กรมประมง

จัดทำเอกสารอิเล็กทรอนิกส์โดย : สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญ

คำนำ	2
ข้อมูลทั่วไป	2
การเลือกพื้นที่สำหรับเลี้ยงหอยนางรม	3
การรวบรวมพันธุ์หอยสำหรับการเลี้ยง	3
รูปแบบการเลี้ยงหอยนางรมในประเทศไทย	4
ข้อควรระวังในการเลี้ยงหอยนางรม	7
ต้นทุนการเลี้ยงหอยนางรม	8
บรรณานุกรม	9

คำนำ

หอยนางรม เป็นหอยสองฝาที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง จึงมีผู้บริโภค หอยนางรมกันมากโดยเฉพาะหอยนางรมพันธุ์ใหญ่หรือหอยตะโครม เนื่องจากการตลาดหอยนางรมนั้น มีแนวโน้มขยายตัวได้อีกมากเพราะผลผลิตในปัจจุบันยังไม่เพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศ ทำให้หอยนางรมมีราคาสูงมากเมื่อเทียบกับหอยชนิดอื่น ๆ หอยนางรมที่นำมาบริโภคเกือบทั้งหมดเป็นหอยที่ได้จากการเพาะเลี้ยงโดยอาศัยธรรมชาติ หอยจะกรองกินพีชน้ำขนาดเล็กที่แขวนลอยในแหล่งน้ำเค็มเป็นอาหารหลัก

ในประเทศไทยมีพันธุ์หอยนางรมตามธรรมชาติอยู่หลายชนิด แต่ชนิดที่นิยมเพาะเลี้ยงเพื่อนำมาบริโภคเป็นอาหารนั้น พอจำแนกได้เป็น 2 พวก คือ หอยนางรมพันธุ์เล็ก ซึ่งมีชื่อเรียกตามพื้นบ้านว่าหอยปากจีบ หอยเจาะ หรือหอยอีรม เป็นต้น ส่วนหอยนางรมอีกพวกหนึ่งคือหอยนางรมพันธุ์ใหญ่ ได้แก่ หอยตะโครมกรามขาว และหอยตะโครมกรามดำ นั้นเอง การเลี้ยงหอยนางรมได้มีการเลี้ยงมานานกว่า 50 ปี ส่วนมากเป็นการเลี้ยงแบบดั้งเดิมพบว่า แถบชายฝั่งทะเลของประเทศไทยทางภาคตะวันออกได้แก่ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราดมีการเลี้ยงหอยนางรมขนาดเล็กกันมาก สำหรับฝั่งอ่าวไทยได้แก่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี สงขลา ปัตตานีและทะเลอันดามันจะมีการเลี้ยงหอยตะโครมกรามดำและหอยตะโครมกรามขาวกันมากในเขตพื้นที่โดยเฉพาะจังหวัดระนองและพังงา

ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ หอยนางรม
วงศ์ MOLLUSCA
ลักษณะ หอยนางรมแบ่งเป็น 2 พวก คือ พันธุ์เล็กเรียกว่า "หอยเจาะ" หรือ "หอยปากจีบ" พันธุ์ใหญ่เรียกว่า "หอยตะโครม" ลักษณะเป็นหอย 2 ฝา
แหล่งที่พบ พบโดยทั่วไปตามบริเวณน้ำตื้นชายฝั่งทะเล ปากแม่น้ำลำคลอง ที่สุราษฎร์ธานี **แหล่งที่เลี้ยง** หอยนางรมใหญ่ที่สุด คือบริเวณอ่าวที่ตำบลท่าทอง อำเภอกาญจนดิษฐ์

นอกจากนี้ก็มีการเลี้ยงที่บริเวณแหลมชุย อำเภอไชยา ปัจจุบันมีผู้เลี้ยงหอยนางรมในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีประมาณ ๗๔๑ ราย เนื้อที่ ประมาณ ๔,๘๖๖ ไร่

การเลือกพื้นที่สำหรับเลี้ยงหอยนางรม

ทำเลพื้นที่ที่เหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการเลี้ยงหอยนางรม หลักเกณฑ์เบื้องต้นที่จะต้องพิจารณาซึ่งมีเหตุผลและความเหมาะสมดังนี้ คือ

1. ควรเป็นแหล่งน้ำกร่อยหรือน้ำทะเลท่วมถึง อย่างน้อยเป็นเวลานาน 7-8 เดือน/ปี ไม่อยู่ในอิทธิพลของน้ำจืดไหลท่วมในฤดูฝน จนมีผลให้แหล่งเลี้ยงมีความเค็มต่ำมากเป็นเวลานาน ซึ่งจะมีผลให้อัตราการตายสูง
2. ควรเป็นแหล่งน้ำที่มีหอยเกิดตามธรรมชาติ สะดวกต่อการจัดหาพันธุ์หอย เพื่อความสะดวกและลดต้นทุนการเลี้ยง
3. แหล่งน้ำที่ใช้เลี้ยงควรปลอดภัยจากกระแสน้ำและคลื่นลมแรง ที่อาจทำให้วัสดุและส่วนประกอบต่าง ๆ ตลอดจนหอยที่เลี้ยงถูกทำลายเสียหายได้
4. แหล่งเลี้ยงควรอยู่ห่างไกลโรงงานอุตสาหกรรมเหมืองแร่ อันก่อให้เกิดมลพิษที่เป็นอันตรายกับหอยและผู้บริโภคหอย
5. ควรเป็นแหล่งน้ำที่มีกระแสน้ำไหลผ่านและเป็นน้ำที่อุดมด้วยอาหารธรรมชาติ กระแสน้ำควรมีความเร็วโดยทั่วไปประมาณ 1 เมตร/วินาที
6. ควรเป็นแหล่งน้ำตื้น สภาพเป็นดินโคลนหรือโคลนปนทราย ความลึกของน้ำตื้นไม่มากนัก
7. ควรเป็นพื้นที่ที่สะดวกต่อการจัดหาวัสดุในการเลี้ยงหอยได้โดยง่าย
8. ควรเป็นพื้นที่ที่มีการคมนาคมสะดวก ใกล้ตลาด ง่ายต่อการจำหน่ายผลผลิต

การรวบรวมพันธุ์หอยสำหรับการเลี้ยง

การเลี้ยงหอยนางรมในประเทศไทยยังต้องพึ่งพาลูกหอยจากธรรมชาติ เนื่องจากลูกหอยที่ได้จากการเพาะพันธุ์ยังไม่เพียงพอ การล่อลูกหอยในแต่ละแหล่งเลี้ยงต้องขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสภาพภูมิอากาศในพื้นที่ ความสะดวกในการจัดหาวัสดุและการจัดการแปลงเลี้ยงเป็นตัวกำหนด วัสดุที่นิยมใช้ได้แก่ ไม้ไผ่ ไม้เป็ง ก้อนหิน หลอดซีเมนต์ เปลือกหอยนางรม ยางรถยนต์ แผ่นกระเบื้อง ฯลฯ นอกจากการใช้วัสดุชนิดต่าง ๆ แล้วการลงเกาะของลูกหอยนางรมยังขึ้นอยู่กับอุณหภูมิของน้ำทะเล ความเค็ม ปริมาณแสง การขึ้น-ลงและความเร็วของกระแสน้ำ อิทธิพลของดวงจันทร์ ความลึกของน้ำและตัวของวัสดุล่อ ซึ่งวัสดุที่ใช้ในการล่อนั้นลักษณะของผิว สีและความสะอาดเป็นอย่างไร นอกจากนี้ลูกหอยนางรมยังมีพฤติกรรมในการรวมตัว ลูกหอยมักลงเกาะวัสดุล่อที่มีลูกหอยตัวอื่น ๆ เกาะอยู่ก่อนแล้ว

ลูกหอยนางรมมักจะเกิดตลอดทั้งปี แต่ส่วนใหญ่ช่วงที่เกิดลูกหอยวัยเกี๊ยว จะแตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่นและลักษณะภูมิประเทศแต่ละแห่ง เช่น จังหวัดสุราษฎร์ธานีเกิดมากในเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม จังหวัดตรังในช่วงเดือนมิถุนายน - ตุลาคม จังหวัดชลบุรีในช่วงเดือนเมษายน - พฤษภาคม และตุลาคม - พฤศจิกายน ของทุก ๆ ปี

รูปแบบการเลี้ยงหอยนางรมในประเทศไทย

การเลี้ยงหอยนางรมมีอยู่หลายวิธี แต่ละวิธีความเหมาะสมตามลักษณะภูมิประเทศและดินฟ้าอากาศของแต่ละท้องที่ ฉะนั้นการที่จะใช้วิธีใดในท้องที่ไหนนั้น จึงเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาเลือกตามความเหมาะสม

1. การเลี้ยงบนก้อนหิน

เป็นวิธีการใช้ก้อนหินวางให้ลูกหอยนางรมเกาะเลี้ยงตัวจนได้ขนาดตามความต้องการ เป็นวิธีง่ายและทำกันมาแต่โบราณ ซึ่งยังนิยมทำกันแพร่หลายมากจนปัจจุบันนี้ โดยเฉพาะท้องที่ที่สามารถหาก้อนหินจากธรรมชาติได้สะดวก โดยวางก้อนหินเป็นกอง ๆ กองหนึ่ง มีก้อนหิน 5 - 10 ก้อน วางให้ก้อนหินเกยกัน โดยพิจารณาว่าจะวางให้อยู่ในลักษณะใดจึงช่วยให้ก้อนหินมีพื้นที่ให้ลูกหอยเกาะได้มากที่สุด หินแต่ละกองอยู่ห่างกันประมาณ 50 ซม. เรียงเป็นแถว วิธีการนี้มักทำการเลี้ยงหอยในขอบเขตระหว่างแนวระดับน้ำขึ้นสูงสุดถึงระดับต่ำสุดตามชายฝั่งทะเลที่มีสภาพเป็นอ่าวเปิด พื้นดินเป็นโคลนแข็ง ทราบนโคลนแข็ง หรือบริเวณที่เป็นหินทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้อ่าวที่วางจมลึกลงไปหรือถูกทับถม ในกรณีที่สภาพดินเป็นโคลนค่อนข้างอ่อนก็ใช้ไม้ไผ่วางเป็นฐานรองรับก้อนหินเพื่อกันมิให้หินจมโคลนหรือบางรายก็ทำเป็นฟาก โดยใช้ไม้ไผ่ผ่าซีกประกอบเข้าเป็นร้านสำหรับวางหินบนคานเดี่ยว ๆ ในแหล่งเลี้ยงเกาะวางเลี้ยงต่อไปเพื่อโคลนทับถม มักพบเห็นตามบริเวณอ่าวเปิดและปากแม่น้ำลำคลองทั่ว ๆ ไปรูปแบบการเลี้ยงหอยนางรมวิธีนี้ นิยมใช้ในการเลี้ยงหอยนางรมพันธุ์เล็กที่จังหวัดชลบุรี และที่อ่าวสวี จังหวัดชุมพร

2. การเลี้ยงในกระบะไม้

การเลี้ยงแบบนี้เหมาะสมกับท้องที่ที่เป็นอ่าวเปิดตามบริเวณปากแม่น้ำ หรือบริเวณชายฝั่งของปากแม่น้ำลำคลองที่มีน้ำกร่อยหรือน้ำเค็มท่วมถึงเป็นประจำ กระบะไม้ที่ใช้เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ามีขนาดตามความต้องการ แต่ที่นิยมใช้มักจะมีควมกว้าง 80 ซม. ยาว 200 ซม. สูง 25 ซม. ขอบทั้งสี่ด้านทำด้วยไม้ตะเคียนหรือไม้เนื้อแข็งอื่น ๆ พื้นเป็นไม้ชนิดเดียวกัน ฟากทำด้วยเฟือกไม้ไผ่ ทั้งนี้เพื่อให้น้ำถ่ายเทได้สะดวก กระบะวางอยู่บนคานสูงจากพื้นดินที่น้ำท่วมถึงประมาณ 30 ซม. และยึดติดกับคานอย่างมั่นคง

พันธุ์หอยนางรมที่นำมาใส่เลี้ยงในกระบะหากเป็นหอยพันธุ์เล็กควรมีอายุประมาณ 6-7 เดือน หรือมีขนาด 3.5-4.5 ซม. ซึ่งกะเทาะมาจากก้อนหิน หากเป็นหอยนางรมที่เกาะติดกับเปลือกหอยอื่นก็นำมาใส่กระบะเลี้ยงได้เลยทำการเลี้ยงไว้จนมีอายุประมาณปีครึ่งหอยจะโตขึ้นถึงขนาดส่งตลาดได้ สำหรับหอยตะไกรมรวบรวมมาปล่อยเลี้ยงในกระบะเมื่ออายุประมาณ 3-4 เดือน หรือขนาด 3-4 ซม. เลี้ยงไว้จนอายุ 7-8 เดือน จะได้ขนาดที่ส่งตลาดได้ วิธีการเลี้ยงบนกระบะไม้เป็นวิธีการเลี้ยงหอยนางรมที่พบว่ามีการจัดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นต้น

3. การเลี้ยงแบบใช้แท่งซีเมนต์

การเลี้ยงด้วยวิธีนี้อาจเลี้ยงได้ดีในที่มีสภาพเช่นเดียวกับการใช้ก้อนหิน ตามข้อ 1 หรือจะใช้ทั้งสองแบบในบริเวณเดียวกันก็ได้ โดยใช้แท่งซีเมนต์ปักแซมตามที่ว่างระหว่างแถวของของกองหิน แต่เว้นที่ว่างเป็นทางเดินได้พอสมควร เหมาะสำหรับท้องที่ที่มีสภาพพื้นดินโคลนแท่งซีเมนต์ที่ใช้ นั้น จัดทำขึ้นเป็นพิเศษเพื่อการเลี้ยงหอยนางรม และเพื่อให้ต้านทานต่อการเคลื่อนไหวของคลื่นลมและกระแสน้ำได้ดีจึงต้องหล่อแท่งซีเมนต์และใช้ไม้เป็นแกนกลาง อาจใช้ไม้โกงกางหรือไม้เนื้อแข็งอื่น ๆ ก็ได้ ไม้ที่ยื่นออกมาจะถูกปักยึดอยู่ในดินเพื่อพุงให้เสาซีเมนต์ไม่ล้ม ลงทุนเพียงครั้งเดียวก็สามารถใช้ประโยชน์ได้นานปี ขนาดของแท่งซีเมนต์ขึ้นอยู่กับระดับน้ำและความต้องการของผู้เลี้ยงแต่โดยทั่วไปที่ทำการทดลองแล้วได้รับผลดี มีขนาดความสูง 50-70 ซม. ด้านหน้าตัดของเสาเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส 12x12 ซม. ไม้ที่ใช้เป็นแกนกลางยาว 1 เมตรฝังอยู่ในแท่งซีเมนต์ 50 ซม. ส่วนที่ยื่นออกไปเพื่อปักลงในดิน 50 ซม.

4. การเลี้ยงโดยใช้หลักไม้

การเลี้ยงด้วยวิธีนี้นับว่าเหมาะสมอย่างยิ่งกับสภาพชายฝั่งทะเลที่มีสภาพเป็นอ่าวเปิดพื้นดินเป็นโคลนอ่อนหรือโคลนปนทราย เป็นแหล่งที่ไม่มีเครื่องกำบัง คลื่นลม ยิ่งไปกว่านั้นวิธีนี้ยังสามารถเลี้ยงตามชายฝั่งของปากแม่น้ำลำคลองที่มีกระแสน้ำไหลค่อนข้างแรงได้โดยไม่ทำให้เกิดความเสียหายมากนัก ไม้ที่ใช้ควรเป็นไม้เนื้อแข็ง ไม้พังกาหรือสักทะเล เพื่อให้ลูกหอยเกาะเลี้ยงตัวจนได้ขนาดตลาด คล้ายหลักหอยแมลงภู่ หรือจะใช้เปลือกหอยตะเภาหรือหอยนางรม ร้อยเป็นพวง ๆ ไปล่อลูกหอยในแหล่งหอยเกิดตามธรรมชาติ ลูกหอยจะเกาะติดอยู่ตามเปลือกหอยเมื่ออายุประมาณ 1-2 เดือน จึงนำเปลือกหอยที่มีลูกหอยเกาะติดอยู่มาแล้งติดกับหลักโดยใช้ลวดผูกให้เปลือกหอยอยู่ห่างกันเป็นระยะพอสมควร หลักไม้ที่ใช้ส่วนมากเป็นไม้ไผ่ ไม้เป้งหรือไม้อื่น ๆ ที่มีราคาถูกอาจหาได้ในท้องที่นั้น

หลังจากที่ประกอบเปลือกหอยติดเข้ากับหลักไม้แล้ว จากนั้นก็นำไปปักไว้ในแหล่งเลี้ยงเป็นแถว ๆ โดยเว้นระยะห่างกันพอสมควร การปักไม้จะลึกลงไปในดินมากน้อยเท่าใดนั้นแล้วแต่ความแข็งของดิน ถ้าเป็นโคลนแข็งปักลึกลงไปเพียง 30-40 ซม. ก็เพียงพอ หากดินเป็นโคลนอ่อนต้องปักลึกจนแน่ใจว่ามันคงพอ

5. การใช้หลอดหรือท่อซีเมนต์

เหมาะสมสำหรับแหล่งเลี้ยงที่มีน้ำท่วมอยู่ตลอดเวลาได้แก่ ที่ดินชายฝั่งทะเล ปากแม่น้ำลำคลอง และทะเลสาบ พื้นดินเป็นโคลนหรือโคลนอ่อนปนทราย ชั้นแรกต้องปักหลักไม้ราคาถูกซึ่งอาจหาได้ในท้องที่ ได้แก่ ไม้เป้ง โกงกาง หลักไม้ไผ่ ฯลฯ โดยปักเรียงเป็นแถวให้มีช่องว่างระหว่างแถวห่างกันประมาณ 1 เมตร จากนั้นนำหลอดซีเมนต์กลวงที่เตรียมไว้ (หลอดซีเมนต์ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 15 ซม. ยาว 40 ซม. หล่อโดยใช้ปูนซีเมนต์ผสมดินเหนียว 20 ตัวหลอดเป็นหอยขนาด 4-5 ซม. นำไปสวมบนหลักไม้หรือท่อพีวีซีเส้นผ่านศูนย์กลาง 3.2 ซม. ยาว 120 ซม. ปักท่อลงในดินเลน แต่ละแถวห่างกัน 30 ซม. แต่ละท่อห่างกัน 20 ซม.) พร้อมกันนั้นใช้ไม้วางพาดเป็นฐานรองรับท่ออีกชั้นหนึ่งเพื่อป้องกันไม่ให้ท่อจมโคลน หรือเป็นท่อซีเมนต์ที่มีปาก

เปิดข้างเดียว ก็ใช้สวมลงบนหลักไม้ได้โดยตรง ด้วยวิธีดังกล่าวสามารถวางท่อได้ประมาณ 1,600 ท่อ/ไร่ นอกจากหลอดซีเมนต์ที่ได้กล่าวมาแล้วปัจจุบันเกษตรกรได้มีการพัฒนาขยายขนาด หลอดให้ใหญ่ขึ้นมีลักษณะเป็นท่อซีเมนต์เพื่อเพิ่มพื้นที่ยึดเกาะของลูกหอย และใช้ฐานซีเมนต์ เพื่อรองรับท่อที่มีขนาดใหญ่ขึ้นแทนที่จะใช้ไม้เป็นตัวรองรับเช่นเดิม ทำให้อายุการใช้งาน นานขึ้นและการจัดการสะดวก การเลี้ยงวิธีนี้เป็นที่นิยมในการเลี้ยงหอยนางรมที่จังหวัด สุราษฎร์ธานีและจันทบุรี

6. การเลี้ยงแบบพวงอุบะแขวน

เป็นรูปแบบการเลี้ยงที่นิยมทั่วไปในประเทศญี่ปุ่น อเมริกา และยุโรป เพราะหอยโตเร็ว และให้ ผลผลิตสูง การเลี้ยงวิธีการนี้สามารถกระทำได้ 2 ลักษณะด้วยกัน คือการแขวนใต้แพ และแขวนจากราวเชือกจุดสำคัญต้องเลี้ยงในอ่าวปิดหรือที่มีกำบังคลื่นลมได้เป็นอย่างดี แพที่จะใช้เลี้ยงหอยจะมีขนาดกว้างยาวตามความต้องการของผู้เลี้ยง ใช้พลาสติกหรือท่อน โฟมพอง มี สมอยึดทั้งสี่มุมเพื่อตรึงให้เชือกอยู่กับที่ ระดับความลึกของน้ำควรอยู่ประมาณ 5-10 เมตร

การล่อลูกหอยใช้วิธีเดียวกับการเลี้ยงแบบที่ 4 เมื่อลูกหอยติดกับเปลือกหอยได้แล้ว จึง เอาเปลือกหอยนั้นมาร้อยเป็นพวงโดยใช้ลวดสังกะสีเบอร์ 10 ให้เปลือกหอยอยู่ห่างกันประมาณ 15-20 ซม.

โดยใช้ไม้ไผ่รวกขนาดเล็กกั้นระหว่างเปลือกจากนั้นนำพวงหอยไปแขวนเลี้ยงไว้ที่แพจน หอยได้ขนาดที่ตลาดต้องการ การเลี้ยงแบบพวงอุบะแขวนของประเทศไทยนิยมทำกันในแม่น้ำ หรือคลองย่านน้ำกร่อย เช่น ที่จังหวัดพังงา หรือการเลี้ยงแบบร้อยเปลือกหอยและแขวนเป็นราว ที่ใช้กับหอยตะไกรมกรามดำที่คลองบางนางรม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นต้นที่ตำบลอ่างศิลา อำเภอมือเมือง จังหวัดชลบุรี มีการเลี้ยงหอยนางรมพันธุ์เล็กแบบแขวนใต้น้ำร้านไม้ไผ่ โดย เกษตรกรผู้เลี้ยงจะซื้อพวงเชือกซึ่งมีลูกหอยขนาดความยาว 1.5-2.6 ซม. ติดอยู่กับวัสดุปูนซีเมนต์ (อยู่บนเชือก) แล้วนำมาเลี้ยงต่อโดยแขวนใต้น้ำร้านไม้ไผ่ขนาด 8x46 เมตร ซึ่งจะแขวนลูกหอย ได้จำนวน 4,500 เส้น มีลูกหอยประมาณ 360,000 ตัวต่อหนึ่งร้านหนึ่งชุดหรือหนึ่งแผง

ปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงหอยนางรมพันธุ์เล็กหรือหอยนางรมปากจิบนั้น พบว่า หอยที่อยู่ตรงกลางแผงหรือกลางหนึ่งร้านที่ถูกล้อมรอบด้วยแผงอื่น ๆ มักจะเจริญเติบโตช้ากว่า ลูกหอยที่อยู่รอบนอก เมื่อเลี้ยงไปได้ครบ 1 ปี ก็ยังไม่ได้ขนาดตลาด สันนิษฐานว่าหอยที่อยู่ตรง กลางจะได้รับอาหารธรรมชาติจำพวกแพลงก์ตอนไม่เพียงพอ เนื่องจากหอยที่อยู่บริเวณรอบ นอกจะกรองกินเอาอาหารจำพวกแพลงก์ตอนไปก่อน

7. การเลี้ยงหอยนางรมแบบอื่น ๆ

นอกจากวิธีการเลี้ยงหอยนางรมที่ได้กล่าวถึงข้างต้นแล้วยังมีการเลี้ยงรูปแบบอื่น ๆ โดยใช้วัสดุการเลี้ยงรูปแบบอื่นที่มีสภาพแข็งแรงทนทานเพื่อการนี้ได้ เช่น ยางรถยนต์ที่ไม่ใช้แล้ว กระเบื้อง ลอนเดี่ยว ลอนคู่ อิฐ อ่าง ใ้ ไห ตุ่มที่ชำรุดแล้ว นอกจากนี้ในบางประเทศนิยมเลี้ยงหอยนางรม แบบหว่านลงเลี้ยงกับพื้นดิน ในสภาพพื้นดินแข็งเพื่อป้องกันหอยนางรมจมโคลนซึ่งอาจ ก่อให้เกิดความเสียหายได้

ข้อควรระวังในการเลี้ยงหอยนางรม

1. ปัญหาการรุกรานและคลื่นลมแรงเป็นอุปสรรคต่อการเลี้ยงหอย เพราะวัสดุที่วางหักล้มจมโคลน ทำให้หอยตาย
2. ควรตรวจและซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้เลี้ยงหอยที่ชำรุดอย่างสม่ำเสมอ
3. ควรระมัดระวังสภาพของแหล่งน้ำที่เสียโทรม ซึ่งนับวันจะมีมากขึ้นย่อมจะกระทบต่อผลผลิตหอยที่จะลดลงเรื่อย ๆ
4. ปัญหาแหล่งน้ำตื้นเขิน เกิดตะกอนดินมากขึ้นจะส่งผลกระทบต่ออาการเจริญเติบโตและหอยตายในที่สุด
5. มักจะมีสัตว์น้ำที่แย่งอาหารและที่อยู่อาศัยของหอยนางรม เช่น หอยแมลงภู่ หอยกะพง เพรียง และฟองน้ำ เป็นต้น
6. ปัญหาการลักขโมยหลักหอยมักจะเกิดขึ้นเสมอ ฉะนั้น จึงควรมีที่ปักหรือขนาให้คนเฝ้าดูแลรักษาบริเวณแปลงเลี้ยงหอย
7. ควรระวังศัตรูหอยนางรมหลายชนิดที่สำคัญได้แก่ หอยหมู หอยมะระ ปู ปลาตาว ปลากระเบน ปลานกแก้ว และนกบางชนิด เป็นต้น นอกจากนี้หอยนางรมลอยหรือที่ชาวบ้านเรียกว่า "หอยเฉลียบ" จะเกิดแพร่พันธุ์และแย่งพื้นที่การเจริญเติบโตของหอยนางรมขนาดเล็ก ชาวบ้านจะเอามาตากแดด 2 วัน หอยจะตาย ปัจจุบันหอยชนิดนี้เพิ่มจำนวนมากขึ้น
8. สิ่งปนเปื้อนในหอยที่มักพบว่ามีปัญหาเสมอ ได้แก่ ปริมาณแบคทีเรียต่าง ๆ ที่มีมากเกินไปเกินกำหนด ดังนั้นจึงควรทำความสะอาดหอยหรือบำบัดสิ่งปนเปื้อนในตัวหอยดังกล่าวให้ปลอดภัยต่อการบริโภค

ต้นทุนการเลี้ยงหอยนางรม

ต้นทุนและผลตอบแทนจากการเลี้ยงหอยนางรมพันธุ์เล็กแบบแขวนได้แพซึ่งเป็นวิธีที่นิยมทำกันมากที่จังหวัดชลบุรี มีรายละเอียดโดยสังเขปดังนี้

ต้นทุนการเลี้ยงหอยนางรมทั้งหอยนางรมพันธุ์เล็กและหอยนางรมพันธุ์ใหญ่จะขึ้นอยู่กับวิธีการเลี้ยงเพราะมูลค่าวัสดุที่ใช้สำหรับวางเลี้ยงเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของการลง ต้นทุนและผลตอบแทนจากการเลี้ยงหอยนางรมพันธุ์ใหญ่เฉลี่ยต่อไร่โดยวิธีใช้หลอดซีเมนต์ ซึ่งเป็นวิธีที่นิยมทำกันมากที่สุดในจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีรายละเอียดดังนี้

ต้นทุนผันแปร

ค่าพันธุ์หอยนางรมราคาตัวละ 5-8 บาท ต่อไร่ 800,000 บาท

ปูนซีเมนต์ 9,750 บาท

ค่าแรงงาน 10,000 บาท

น้ำมันเชื้อเพลิง 1,000 บาท

ค่าเสียโอกาส 1,000 บาท

ต้นทุนคงที่

ไม้ไผ่ปักเขตและปักหลอด 1,000 บาท

หลอดซีเมนต์พร้อมหลัก 72,000 บาท

ค่าน้ำ (อาชญาบัตร) 80 บาท

ค่าเสียโอกาส 1,000 บาท

ต้นทุนทั้งหมด 895,770 บาท

ต้นทุนเฉลี่ยต่อตัว 5.50 บาท

รายได้ที่ได้รับเกษตรกรจะขายได้ 10-20 บาท/ตัว 1,600,000 - 3,000,000 บาท

กำไรที่ได้รับต่อตัว 4.50 - 9.50 บาท

กำไรที่ได้รับต่อไร่ 360,000 บาท/ไร่/ปี

ต้นทุนผันแปร

ต้นทุนค่าไม้ไผ่ 20,000 บาทต่อหนึ่งไร่ 1 แฉก

ต้นทุนค่าลูกหอย 9,000 บาท

จำหน่ายผลผลิตได้ 900 กก. ๆ ละ 70 บาท เป็นเงินรวม 63,000 บาท

กำไรต่อหนึ่งไร่ 1 แฉก (ขนาดแฉก 6x 46 เมตร) = 63,000 - 29,000 41,000 บาท

กำไรที่ได้รับต่อไร่ (1 ไร่เลี้ยงได้ 3 แฉก) = 3x41,000 123,000 บาท

บรรณานุกรม

- กรมประมง. 2536. การเพาะเลี้ยงหอยนางรม. งานเอกสารคำแนะนำ กองส่งเสริมการประมง
กรมประมง. 54 หน้า
- คมน์ ศิลปจารย์. 2533. การเพิ่มผลผลิตการเลี้ยงหอยนางรม : เทคนิคการล่อลูกหอยนางรม
จากธรรมชาติ.วารสารการประมง ปีที่ 43 ฉบับที่ 2 กรมประมง. หน้า 99 - 101.
- ทรงชัย สหวัชรินทร์. 2525. ไปดูเขาเลี้ยงหอยตะไกรที่สุราษฎร์ธานี วารสารการประมง ปีที่ 35
เล่มที่ 3. หน้า 263- 272.
- นวลมณี พงศ์ธนา และคณะ. 2540. คู่มือการเพาะเลี้ยงหอยตะไกรเชิงการค้า. โครงการ
พัฒนาการผลิตหอยตะไกรเชิงพาณิชย์ กรมประมง และกองทุนสนับสนุนงานวิจัย.
57 หน้า.
- ประดิษฐ์ ชนชื่นชอบ เกษมสันต์ ชลายนเดชะ และโกศล มุทราศิลป์. 2522. การเลี้ยงหอยแมลงภู
โดยวิธีแขวน. วารสารการประมง ปีที่ 32 เล่มที่ 3 กรมประมง. หน้า 219-299.
- ไพโรจน์ พรหมานนท์. 2533. การทดลองเลี้ยงหอยนางรมในกระบะไม้. วารสารการประมง ปีที่
33 ฉบับที่ 4 กรมประมง. หน้า 365-372.
- รัชฎา ขาวหนูนา. 2535. การเลี้ยงหอยตะไกรในอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสาร
การประมงปีที่ 45 ฉบับที่ 5 กรมประมง. หน้า 1035-1038.
- เรืองไร โตฤกษ์. 2527. การตลาดหอยแมลงภู หอยลาย และหอยนางรม. วารสารการประมง
ปีที่ 37 ฉบับที่ 6 กรมประมง. หน้า 499 - 508.
- วัฒนา ภูเจริญ. 2522. การเลี้ยงหอยนางรมในท้องที่จังหวัดชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกของอ่าว
ไทย.วารสารการประมง ปีที่ 72 เล่มที่ 3 กรมประมง. หน้า 243 - 246.
- ศุภพงศ์ ภูพัฒนะพันธุ์ และคณะ. 2532. การพัฒนาการผลิตหอยนางรมขนาดใหญ่. ผลงานวิจัย
นำไปสู่การถ่ายทอดเทคโนโลยีในการเลี้ยงและแปรรูปหอยนางรม โดยความ
ร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และกรมประมง สนับสนุนโดย
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- สมคิด ทักษิณวิสุทธิ. 2530. เศรษฐกิจการผลิตหอยนางรมในประเทศไทย. งานวิจัย
สังคมศาสตร์ การประมงแห่งเอเชีย : ประเทศไทย ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร
คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 112 หน้า.